

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum bonum, sapiens & huiusmodi præcident de Deo accidens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

ab asino, rationali differentia. Rationale autem vltius non differt ab asino aliqua differentia (quia sic esset abire in infinitum) sed se ipso:

AD TERTIVM dicendum, quod Deus dicitur diversus genere ab alijs creaturis, non quasi in alio genere existens, sed omnino existens extra genus.

3. Metaphy. cap. 8. circ. a princip. Lib. 3. com. 10. tom. 3.

AD QVARTVM dicendum, quod ens per se non est definitio substantiae vt Avic. dicit. Ens enim non potest esse alicuius genus, vt probat Philof. 3. Metaph. cum nihil possit addi ad ens quod non participet ipsum: differentia vero non debet participare genus. Sed si substantia possit habere definitionem non obstante quod est genus generalissimum, erit eius definitio, quod substantia est res, cui quidditati debetur esse non in aliquo. Et sic non conveniet definitio substantiae Deo, qui non habet quidditatem suam prater suum esse. Vnde Deus non est in genere substantiae: sed est supra omnem substantiam.

AD QVINTVM dicendum, quod Deus definiti non potest: omne enim quod definitur, in intellectu definitis comprehenditur. Deus autem est incomprehensibilis ab intellectu. Vnde cum dicitur quod Deus est actus purus, haec non est definitio eius.

Art. 7. huius quisi.

AD SEPTVM dicendum, quod ad rationem generis requiritur quod univoce predicetur. Nihil autem de Deo potest & creaturis univoce predicari, vt infra patebit. Vnde licet ea, quae de Deo dicuntur, predicentur de ipso substantialiter, nihilominus tamen non predicantur de ipso vt genus.

D. 464. Et 117.

AD SEPTIMVM dicendum, quod licet Deus non primeat ad genus substantiae quasi in genere contentum, sicut species vel individuum sub genere continentur: potest tamen dici quod sit in genere substantiae per reductionem, sicut principium, & sicut punctum est in genere quantitatis continua, & vnitas in genere numeri. Et per hunc modum est mensura substantiarum omnium, sicut vnitas numerorum.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum bonum, sapiens, iustum, & huiusmodi predicentur de Deo accidens.

QVARTO quaeritur vtrum bonum, sapiens, iustum, & huiusmodi, predicentur de Deo accidens. Et videtur quod sic. Quod enim predicantur de aliquo non significans substantiam, sed illud quod naturam assequitur, predicat accidens: sed Dam. dicit in primo libro, quod bonum & iustum, & sanctum, dicta de Deo assequuntur naturam, non autem ipsam substantiam significant, predicant ergo de Deo accidens. Sed dicebatur quod Damasc. loquitur quantum ad modum significandi.

2 Sed contra, Modus significandi qui sequitur rationem generis, oportet quod ad rem referatur: genus enim predicatum significat substantiam subiecti, cum predicetur in eo quod: sed praedictis nominibus competat significare per modum assequentis naturam ex ratione generis. Sunt enim in genere qualitatis, quae sunt propriam rationem ad subiectum respectum habent: nam qualitas est secundum quam quales dicimur, ergo oportet quod iste modus significandi referatur ad rem, vt scilicet ea quae per praedicta nomina significantur, sint assequentia naturam eius de quo predicantur, & per consequens accidentia. Sed dicendum, quod ista nomina non predicantur de Deo, quantum ad genus suum, quod est qualitas:

non enim proprie dicuntur de Deo nomina a nobis imposita.

3 Sed contra, a quocumque remouetur genus, falso predicatur de eo species: quod enim non est animal, falso dicitur homo. Si ergo genus praedictorum quod est qualitas, non predicatur de Deo praedicta nomina non solum predicabuntur impropre, sed falso de Deo. Et ita erit falsum quod dicitur quod Deus est iustus, vel quod Deus est sanctus, quod est inconueniens, ergo oportet dicere, quod praedicta nomina in Deo predicentur accidens.

4 Prater. Philof. dicit 1. Physic. quod id quod vere est, id est substantia, nulli accidit, ergo cadem ratione quod secundum se est accidens, vbiq; est accidens, sed substantia & sapientia, & huiusmodi sunt per se accidentia, ergo & in Deo sunt accidentia.

5 Prater. Oia quae sunt in rebus creatis exemplantur a Deo, qui est forma exemplaris omnium: sed sapientia, iustitia, & huiusmodi in rebus creatis sunt accidentia, ergo in Deo sunt accidentia.

6 Prater. Vbiq; est quantitas & qualitas, ibi est accidens: sed in Deo videtur esse quantitas & qualitas, est enim in Deo similitudo & equalitas, dicimus enim filium similem patri & aequalit: similitudo autem creatur ex uno in qualitate, equalitas ex vno in quantitate, ergo in Deo est accidens.

7 Prater. Vnumquodq; mensuratur primo sui generis: sed Deus non solum est mensura substantiarum, sed omnium accidentium, quia ipse est creator, & substantiae & accidentis, ergo in Deo non tantum est substantia, sed accidens.

8 Prater. Illud sine quo potest aliquid intelligi, accidentaliter de eo predicatur. Ex hoc enim patet Porphyrius separabilia quaedam accidentia esse, quia potest intelligi cornus albus, & Actiois nitens candore, sed Deus potest intelligi sine bono, ut patet per Boetium in lib. de Hebdomada, ergo bonum significat accidens in Deo, & eadem ratione alia.

9 Prater. In significatione nominis duo est considerare, scilicet id a quo imponit, & id cui imponitur. Quantum ad vtrumq; autem hoc nomen sapientia videtur accidens significare: imponitur enim ab eo quod est facere sapientem, quod videtur actio esse sapientiae: id autem a quo imponitur, est qualitas quaedam, ergo omnibus modis eo de quo predicatur, & ita in Deo est aliquid accidens.

SED CONTRA est, quod Boetius dicit, quod Deus cum sit forma simplex, subiectum esse non potest: omne autem accidens est in subiecto, ergo in Deo non potest esse aliquid accidens.

2 Prater. Omne accidens habet dependentiam ab alio: sed nihil tale potest esse in Deo, quia quod dependet ab alio oportet esse causatum, Deus autem est causa prima nullo modo causata, ergo in Deo accidens esse non potest.

3 Prater. Rabbi Moyfes dicit, quod huiusmodi nomina non significant in Deo intentiones additas supra eius substantiam: omne enim accidens significat intentionem additam supra substantiam sui subiecti, ergo praedicta nomina non significantur in Deo.

4 Prater. Accidens est quod adest & abest per subiecti corruptionem: sed hoc in Deo esse non potest, cum ipse sit immutabilis, vt probatur a Philof. 1. Physic. ergo in Deo accidens esse non potest.

RESPON. Dicendum quod absque omni dubitatione tenendum est, quod in Deo nullum sit accidens.

dens. Quod quidem ad presens potest ostendi tribus rationibus. Prima ratio est, quia nulli naturæ, vel essentia: vel formæ, aliquid extraneum adiungitur, licet id quod habet naturam, vel formam, vel essentiam, possit aliquid extraneum in se habere: humanitas enim non recipit in se nisi quod est de ratione humanitatis. Quod ex hoc patet, quia in definitionibus quæ essentiam rerum significant, quodlibet additum vel subtractum variat speciem, sicut etiam in numeris, vnde dicit Philosophus 8. Metaph. homo autem qui habet humanitatem potest aliquid aliud habere, quod non sit de ratione humanitatis, sicut albedinem, & huiusmodi, quæ non insunt humanitati, sed homini. In qualibet autem creatura inuenitur differentia habentis & habiti. In creaturis namque compositis inuenitur duplex differentia, quia & ipsum suppositum siue indiuiduum habet naturam speciei, sicut homo humanitatem, & habet vltius esse: homo enim nec est humanitas, nec esse suum. vnde homini potest inesse aliquid accidens, non autem ipsi humanitati, vel eius esse. In substantiis vero simplicibus est vna tantum differentia, scilicet essentia & esse. In angelis enim quodlibet suppositum est sua natura: quidditas enim simplicis, est ipsum simplex, ut dicit Augustinus non est autem suum esse: vnde ipsa quidditas est in suo esse subsistens, vnde in huiusmodi substantiis potest inueniri aliquid accidens intelligibile, non autem materiale. In Deo autem nulla est differentia habentis & habiti, vel participantis & participati: immo ipse est & sua natura & suum esse, & ideo nihil alienum, vel accidentale potest ei inesse. Et hanc rationem videtur tangere Boetius in lib. Hebdo. dicens, Id quod est, habere potest aliquid, præterquam quod ipsum est. Ipsum vero esse, nihil aliud præter se habet admistum. Secunda ratio est, quod cum accidens sit extrinsecum ab essentia subiecti, & diuersa non coniungantur, nisi per aliquam causam, oportet si accidens Deo adueniat, quod hoc sit ab aliqua causa. Non autem potest esse ex aliqua causa extrinseca, quia sequeretur quod illa causa extrinseca ageret in Deum, & esset prior eo: sicut mouens motu & faciens factu. Sic enim causatur accidens in aliquo subiecto ab extrinseco, in quantum exterius agens agit in subiectum, in quo causatur accidens. Similiter, non potest esse ex causa intrinseca, sicut est in parte accidentibus, quia habet causam in subiecto. Subiectum enim non potest esse causa accidentis ex eodem, ex quo suscipit accidens: quia nulla potentia mouet se ad actum. Vnde oportet, quod ex alio sit susceptionum accidentis, & ex alio sit causa accidentis, & sic est compositum: sicut ista quæ recipiunt accidens per naturam materiæ, & causant accidens per naturam formæ. Ostensum autem est supra Deum non esse compositum. vnde impossibile est quod sit in eo accidens. Tertia ratio est, quia accidens comparatur ad subiectum: sicut actus ad potentiam: cum sit quedam forma ipsius. Vnde cum Deus sit actus purus absque; alicuius potentia: permissione, non potest esse accidens subiectum. Sic ergo patet ex præhabitis, quod in Deo non est compositio materiæ & formæ & quarumcumque; partium substantialium, nec generis, & differentia: nec subiecti & accidentis: patet etiam quod prædicta nomina in Deo non prædicant accidens.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Damasc. loquitur de istis nominibus non quantum ad id, quod prædicat de Deo: sed in quantum ad id a quo imponuntur ad significandum. Imponuntur enim a nobis

A ad significandum ex formis accidentibus, quibus substantia creaturis reperitur. Vult enim ex hoc probare quod per nomina dicta de Deo, non notificatur nobis eius substantia.

AD SECUNDUM dicendum, quod licet bonitatis humane & sapientia: & iustitia, qualitas sit genus: non tamen est genus eorum secundum quod de Deo prædicantur, eo quod qualitas in quantum homini, diffinitur ens: eo quod inhaeret aliquo subiecto. Sapientia autem, & iustitia non ex hoc nominantur: sed magis ex aliqua perfectione, vel ex aliquo actu: vnde talia veniunt in diuinam prædicationem secundum rationem differentia:, & non secundum rationem generis. Et propter hoc Augustinus dicit, 3. lib. de Trinit. Intelligamus quantum possumus sine qualitate bonum, sine quantitate magnum. Vnde non oportet quod modus iste, qui est adsequi naturam, inueniatur in Deo.

B AD TERTIUM dicendum, quod si bonum & iustum vniuoce de Deo prædicarentur, sequeretur quod falsa esset prædicatio, remoto genere: nihil autem de Deo & creatura vniuoce prædicatur, ut infra ostendetur. Vnde ratio non sequitur.

AD QUARTUM dicendum, quod sapientia que est accidens in Deo non est: sed sapientia alia non vniuoce dicta. Et propter hoc ratio non sequitur.

AD QUINTUM dicendum, quod exemplata non semper representant perfecte exemplar: vnde quandoque quod est in exemplari, deficienter & imperfecte inuenitur in exemplato, & præcipue in his quæ exemplantur a Deo, qui est exemplar omnem creaturæ proportionem excedens.

AD SEXTUM dicendum, quod similitudo & æqualitas in Deo dicuntur, non quia sit ibi qualitas vel quantitas: sed quia de eo dicimus, quædam quæ apud nos significant qualitatem vel quantitatem, cum dicimus Deum magnum & sapientem, & homini &c.

AD SEPTIMUM dicendum, quod accidentia non dicuntur entia, nisi per relationem ad substantiam tanquam ad primum ens, vnde non oportet quod accidentia mensurentur vno primo, quod est accidens: sed vno primo quod est substantia.

AD OCTAuum dicendum, quod illud sine quo res aliqua potest intelligi secundum suam substantiam in relecta, dicitur habere rationem accidentis. non enim potest esse quod non intelligatur id quod est de substantia rei, re secundum suam substantiam intellecta: sicut quod intelligatur quid est homo, & non intelligatur quid est animal. Deum autem nos non videmus hic per essentiam: sed consideramus eum ex eius effectibus. Vnde nihil prohibet considerare ipsum ex effectu essendi, & non considerare ex effectu bonitatis: sic enim loquitur Boetius. Sciendum tamen quod licet nos intelligamus aliquo modo Deum, non intelligendo eius bonitatem: non tamen possumus intelligere Deum intelligendo eum non esse bonum, sicut nec hominem intelligendo eum non esse animal: hoc enim remoueret substantiam Dei quæ est bonitas. Sancti vero in patria qui vident Deum per essentiam, vident Deum, vident eius bonitatem.

AD NONUM dicendum, quod hoc nomen sapientia verificatur de Deo quantum ad illud a quo imponitur nomen. Non autem imponitur nomen ab hoc quod est sapientem facere: sed ab hoc quod est sapientialia intellectualiter habere. Scientia enim, in quantum scientia, refertur ad scibile: sed in quantum est accidens vel forma, refertur ad scientem, hoc autem quod est sapientialia habere, est accidentale homini non autem Deo.